

ZVEJAS RESURSU SAGLABĀŠANA

Zvejas resursu saglabāšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu šo resursu ekoloģiski ilgtspējīgu izmantošanu un nozares ilgtermiņa dzīvotspēju. Lai sasniegtu šo mērķi, Eiropas Savienība ir pieņēmusi tiesību aktus, ar kuriem regulē piekļuvi ES ūdeņiem, resursu piešķiršanu un izmantošanu, kopējo pieļaujamo nozveju, zvejas piepūles ierobežojumus un citus tehniskus pasākumus.

JURIDISKAIS PAMATS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 38. līdz 43. pants.

MĒRĶI

Galvenais mērķis ir nodrošināt nozares ilgtermiņa dzīvotspēju, ilgtspējīgi izmantojot resursus.

SASNIEGUMI

A. Pamatprincipi piekļuvei ūdeņiem un resursiem

1. Piekļuve ES ūdeņiem

a. Vienlīdzīgas piekļuves princips

Galvenais princips paredz ES zvejas kuģu vienlīdzīgu piekļuvi ūdeņiem un resursiem visos Eiropas Savienības ūdeņos.

b. Ierobežojumi 12 jūdžu zonā

Šis ir izņēmums principam par vienlīdzīgu piekļuvi ES ūdeņiem, kas attiecas uz ūdeņiem 12 jūras jūdžu attālumā no bāzes līnijām. Šajās zonās dalībvalstis var saglabāt ekskluzīvas zvejas tiesības. Šī atkāpe balstās uz nepieciešamību saglabāt jutīgākās zonas, ierobežojot zvejas piepūli un aizsargājot tradicionālo zveju, no kuras ir atkarīga konkrētu piekrastes kopienu sociālekonomiskā attīstība. Pasākumi, ar kuriem nosaka nosacījumus piekļuvei ūdeņiem un resursiem, ir pieņemti, balstoties uz pieejamo bioloģisko, sociālekonomisko un tehnisko informāciju. Šis ierobežojums ir pagarināts līdz 2014. gada beigām ar Regulu (EK) Nr. 1152/2012.

c. Citi piekļuves ierobežojumi ārpus 12 jūdžu zonas

Komisija 2005. gadā nāca klajā ar paziņojumu "Dažu piekļuves ierobežojumu pārskats Kopīgās zivsaimniecības politikas kontekstā (Šetlendā zona un jūras zeltplekstes zona)" ([COM\(2005\)0422](#)). Paziņojums tika sagatavots, izpildot pienākumu novērtēt

pamatojumu piekļuves ierobežojumiem ūdeņiem un resursiem ārpus 12 jūdžu zonas. Šetlandas zona tika izveidota, lai kontrolētu piekļuvi reģionā īpaši nozīmīgām un bioloģiski jutīgām sugām. Savukārt plekstu zona tika izveidota, lai mazinātu plankzivju, jo īpaši plekstu, izmešanu zvejas vietās Ziemeļjūrā. Saskaņā ar minēto ziņojumu ierobežota piekļuve Šetlandas zonai tiks saglabāta vēl trīs gadus, savukārt plekstu zonai termiņš nav noteikts, jo nav skaidrības par nepieciešamās izpētes ilgumu un apjomu.

2. Resursu piešķiršana un ilgtspējīga izmantošana

a. Relatīvās stabilitātes princips

Zvejas iespējas ir piešķirtas dalībvalstīm tā, lai nodrošinātu katras dalībvalsts attiecīgo zivju krājumu zvejošanas relatīvo stabilitāti. Relatīvās stabilitātes princips, īpaši pamatojoties uz tradicionāliem nozvejas līmeņiem, nozīmē katrai dalībvalstij saglabāt galveno komerciālo sugu atļautās zvejas piepūles fiksētu procentu likmi. Ilgtermiņā zvejas piepūlei būtu jābūt stabilai, ņemot vērā priekšrocības, kas jā saglabā tradicionālajai zvejai un no zvejniecības visvairāk atkarīgajiem reģioniem.

b. Ilgtspējīga izmantošana

Viena no KZP prioritātēm ir resursu saglabāšana, koriģējot zvejas jaudu atbilstīgi zvejas iespējām. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu izmantošanu, zivju krājumi jāpārvalda, pielietojot maksimāli ilgtspējīgas ieguves (*MSY*) principu. Tādēļ KZP lēmumi tiek pieņemti, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem atzinumiem un ievērojot piesardzības principu, kas paredz, ka pietiekamas zinātniskās informācijas trūkums nedrīkst būt par aizbildinājumu pasākumu atlikšanai (vai neveikšanai) attiecībā uz tādu zivju sugu aizsardzību, kas ir uz izzušanas robežas. Ilgtspējīga izmantošana arī nozīmē pakāpeniski zvejniecības pārvaldībā ieviest uz ekosistēmu balstītu pieeju.

B. Zvejas resursu saglabāšana

1. Kopējā pieļaujamā nozveja un zvejas piepūles ierobežojumi

a. Nozvejas ierobežojumi

Kopējo pieļaujamo nozveju (KPN), kas pamatojas uz Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (SJPP) un Zivsaimniecības zinātniskās, tehniskās un ekonomiskās komitejas (ZZTEK) zinātniskajiem atzinumiem, turpina aprēķināt katru gadu lielākajai daļai krājumu, lai to varētu pielāgot atbilstīgi krājumu attīstībai. Resursu daudzgadu apsaimniekošanā tas būs stabilāks rādītājs un ļaus zvejniekiem efektīvāk plānot savas darbības.

b. Zvejas piepūles ierobežojumi

Šos pasākumus var izmantot kā daļu no plāniem apdraudētu zivju krājumu atjaunošanai. Tie ietvers, piemēram, zināmu skaitu atļautu zvejas dienu mēnesī. Šis skaits var būt dažāds atkarībā no izmantotajiem zvejas rīkiem, zvejas zonas (pēc SJPP sadalījuma), mērķsugām, zivju krājumu stāvokļa un/vai zvejas kuģa jaudas. Lai nodrošinātu lielāku elastību, dalībvalstis var sadalīt atļautās zvejas dienas starp dažādiem flotes kuģiem.

c. Tehniskie pasākumi

Kopumā tehnisko pasākumu mērķis ir novērst zivju mazuļu, nekomerciālu sugu un dažādu jūras dzīvnieku nozveju. Tos nosaka attiecībā uz mērķsugām un ar tām saistītām sugām (jauktu sugu zivsaimniecību gadījumā), darbības zonu un izmantoto zvejas rīku veidiem. Aktuālākie tehniskie pasākumi ir saistīti ar:

- zvejas rīku, minimālo tīkla acu lieluma, struktūras un skaita noteikšanu uz kuģa;
- nejaušās piezvejas sastāvu un ierobežojumu uz kuģa;
- selektīvu zvejas rīku pielietojumu, lai mazinātu zvejošanas ietekmi uz jūras ekosistēmām un citām sugām, kas nav mērķsugas;
- zonu norobežojumu un zvejas lieguma laika noteikšanu, kad zvejošana ir aizliegta vai ierobežota, tostarp nārsta un zivju mazuļu augšanas apvidu aizsardzībai;
- minimālā lieluma noteikšanu zivju sugām, kuras drīkst atstāt uz klāja un/vai nogādāt krastā.

Ja zveja rada nopietnus draudus dzīvju ūdens resursu saglabāšanai vai jūras ekosistēmai, kad nepieciešama tūlītēja rīcība, Komisija un dalībvalstis (vai dalībvalstis pēc savas iniciatīvas) var pieņemt ārkārtas pasākumus, lai aizsargātu zivju krājumus un atjaunotu apdraudēto jūras ekosistēmu līdzsvaru.

Dalībvalstis var alternatīvi pieņemt aizsardzības un pārvaldības pasākumus, kas piemērojami zvejas kuģu kopumam to 12 jūdžu zonā, ja šie pasākumi nav diskriminējoši un ir notikušas apspriedes ar Komisiju, pārējām iesaistītajām dalībvalstīm un attiecīgo reģionālo konsultatīvo padomi (RKP). Ja šie pasākumi ir stingrāki par ES tiesību aktos paredzētajiem pasākumiem, dalībvalsts tos var piemērot vienīgi zvejas kuģiem, kas peld ar šīs dalībvalsts karogu savas suverenitātes un jurisdikcijas ūdeņos.

Visbeidzot, ir vērts norādīt, ka eksperimentālas zvejas projekti tiek veidoti, lai veicinātu resursu saglabāšanu un īstenotu selektīvas zvejas metožu izpēti.

2. Zvejas resursu pārvaldības ilgtermiņa stratēģija

Daudz gadu pārvaldības plānos krājumiem ir paredzēts uzturēt tādu apjomu, kas ir bioloģiskās drošības robežās. Šie plāni nosaka maksimālo nozveju un virkni tehnisku pasākumu, ņemot vērā katra zivju krājuma un zvejniecības īpatnības (mērķsugas, izmantotie zvejas rīki, zivju krājumu stāvoklis) un šo pasākumu ekonomisko ietekmi uz attiecīgajām zvejniecībām.

Daudz gadu atjaunošanas plānus krājumiem piemēros apdraudētu zivju krājumu gadījumā. Tie pamatojas uz zinātniskiem atzinumiem un paredz zvejas piepūles ierobežojumus (t. i., dienu skaitu, kad kuģi ir jūrā). Šie ierobežojumi nodrošina, ka “zvejošanas ietekme neizjauc jūras ekosistēmu ilgtspēju”.

3. Flotes apsaimniekošana

Flotes apsaimniekošana ir veids, kā, koriģējot zvejas jaudu, nodrošināt stabilu un ilgstošu šādas zvejas jaudas un zvejas iespēju līdzsvaru. Daži šī mērķa sasniegšanas veidi:

- noteikt to kuģu, kam atļauts zvejot, skaitu un veidu (piemēram, ar zvejošanas licencēm);
- flotes reģistrs kā līdzeklis zvejas jaudas kontrolēšanai un uzraudzībai;
- samazināt ieejas un izejas shēmas un kopējo jaudu;
- samazināt zvejas piepūli un ieviest atsauces līmeņus;
- noteikt dalībvalstīm pienākumu sniegt informāciju par katras valsts flotes jaudu;
- Eiropas Zivsaimniecību fonda (EZF) instrumenti zvejas jaudas koriģēšanai.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Eiropas Parlaments vienmēr ir norādījis, ka ar resursiem saistītos jautājumos būtu jāievēro piesardzības un ilgtspējības principi. Kopš 2008. gada vairāk nekā iepriekš tiek ņemti vērā Parlamenta Zivsaimniecības komitejas ierosinātie grozījumi zivju krājumu apsaimniekošanas un atjaunošanas plānu jomā. Visvairāk izmaiņu no ierosināšanas līdz pieņemšanas posmam tika veiktas, 2008. gadā pārskatot mencu atjaunošanas plānu. Eiropas Parlaments^[1] un Padome 2016. gada 6. jūlijā pieņēma Regulu (ES) Nr. 2016/1139, ar kuru izveido daudzgadu plānu mencas, reņģes un brētliņas krājumiem. Šajā jaunajā reģionālajā pieejā tiek ņemta vērā starp šiem krājumiem pastāvošā ciešā bioloģiskā mijiedarbība. Ar minēto regulu tiek izveidots vairāksugu zvejniecību plāns, ņemot vērā šajā jūras baseina teritorijā valdošo dinamiku starp mencas, reņģes un brētliņas krājumiem, kā arī šo krājumu piezveju, galvenokārt jūras zeltplekstes, plekstes, akmeņplekstes un gludā romba Baltijas jūras krājumiem.

Kas attiecas uz dziļūdens krājumiem, Parlaments ir apņēmis uzlabot šo krājumu ilgtspējīgu izmantošanu un dziļūdens ekosistēmu aizsardzību. 2016. gada 30. jūnijā Parlaments un Padome vienojās par nepieciešamību pārskatīt pašreizējos noteikumus, kas noteikti 2002. gadā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2347/2002. Mērķis ir noteikt pārskatītu kārtību attiecībā dziļūdens sugu zveju ES ūdeņos un Atlantijas okeāna austrumu un centrālās daļas ārējos ūdeņos.

2016. gada 14. septembrī Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2016/1627 par daudzgadu plānu zilās tunzivs krājumu atjaunošanai Atlantijas okeāna austrumu daļā un Vidusjūrā^[2]. Šajā plānā ņem vērā dažādu zvejas rīku un zvejas metožu specifiku un veicina tādu selektīvu zvejas rīku un zvejas metožu izmantošanu, kas rada mazāku ietekmi uz vidi, tādējādi sekmējot pietiekami augstu dzīves līmeni vietējām kopienām.

2016. gada 23. novembrī Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2016/2094, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1342/2008, ar ko izveido ilgtermiņa plānu mencu krājumiem un šo krājumu zvejniecībai^[3]. Plāns tika pārskatīts ar mērķi nodrošināt tādu ieguvu, kas atjauno un saglabā mencu krājumus virs līmeņa, kas spēj nodrošināt maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu.

2018. gada 4. jūlijā Parlaments un Padome pieņēma Regulu (ES) 2018/973, ar kuru izveido daudzgadu plānu bentiskajiem krājumiem Ziemeļjūrā un zvejniecībām,

[1]2016. gada 23. jūnijā Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā, pieņemtie teksti, [P8_TA\(2016\)0287](#).

[2]OV L 252, 16.9.2016., 1. lpp.

[3]OV L 330, 3.12.2016., 1. lpp.

kas minētos krājumus izmanto^[4], un sīkāk nosaka kārtību, kā īstenot izkraušanas pienākumu Ziemeļjūrā. Šajā plānā ir paredzēta arī tur uzskaitīto bentisko krājumu izmantošana Ziemeļjūrā un, gadījumos, ja minētie krājumi uzturas arī ārpus Ziemeļjūras, blakusesošajos ūdeņos.

2018. gada 13. novembrī Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido daudzgadu plānu Adrijas jūras mazo pelaģisko sugu krājumiem un zvejniecībām, kas šos krājumus izmanto^[5]. Daudzgadu zvejas plānu mērķis ir atjaunot zivju krājumus un panākt komerciāliem mērķiem izmantoto sugu ilgtspējīgu pārvaldību.

2019. gada 12. februārī Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru izveido daudzgadu plānu zivju krājumiem rietumu ūdeņos un blakusesošajos ūdeņos un zvejniecībām, kas šos krājumus izmanto^[6].

2019. gada 4. aprīlī Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru izveido daudzgadu plānu zvejniecībām, kas izmanto bentiskos krājumus Vidusjūras rietumu daļā^[7].

2019. gada 4. aprīlī Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par daudzgadu plānu zobenzivs krājuma atjaunošanai Vidusjūrā^[8].

2019. gada 16. aprīlī Parlaments pieņēma nostāju pirmajā lasījumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem^[9]. Tās mērķis bija izveidot atjaunotu satvaru tehnisko pasākumu regulai, lai atbalstītu kopējās zivsaimniecības politikas īstenošanu.

Carmen-Paz Martí
05/2019

---

[4]OV L 179, 16.7.2018., 1. lpp.

[5]Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0445.

[6]Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0069.

[7]Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0344.

[8]Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0353.

[9]Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0381.

